

NEDERLANDS
STEENDRUK
DUTCH MUSEUM
OF LITHOGRAPHY

JAARVERSLAG 2025

INHOUDSOPGAVE

MUSEUMMISSIE	3
COLLECTIE	5
ORGANISATIE	9
PUBLIEK	13
EDUCATIE	15
EXPOSITIES	17
Als de kat van huis is	17
The promise of life	19
Kees van Dongen. De jonge jaren.	21
Mini-expo: <i>Chairs</i> van Jeanne Bieruma Oosting	23
ACTIVITEITEN	25
MEESTER(S) IN LITHOGRAFIE	28
ATELIERPROJECTEN	30
VERNIEUWING	33
FINANCIËN	35
TOEKOMST	37
BESTUURSVERSLAG	38
BIJLAGEN	40

MUSEUMMISSIE

Het Nederlands Steendrukmuseum wil op een laagdrempelige en eigentijdse wijze veel mensen kennis laten nemen van de steendruk en lithografie en de rol in de maatschappij van toen en nu. Het museum is een 'levend' museum en biedt een inspirerende beleving op het gebied van lithografie en kunst. Het laat zien hoe een oud ambacht de wereld heeft gevormd en inspiratie biedt voor de toekomst. De bibliotheek, collectie, tentoonstellingen en ateliers vormen een belangrijke kennis- en inspiratiebron voor bezoekers, kunstenaars en relaties.

Het museum presenteert de evolutie van lithografie op een hoogwaardig, internationaal en professioneel niveau: van de vroege steendruk tot hedendaagse microchiptechnologie. Het legt een unieke verbinding tussen het artistieke belang, de technologische ontwikkeling en de maatschappelijke betekenis van de lithografische techniek. Het in stand houden van het ambacht van steendrukker is daarbij cruciaal. Wij werken volgens de normen en kwaliteitseisen die voor de museumbranche gelden en die zijn vastgelegd in de nieuwe museumdefinitie¹ van ICOM en in de richtlijnen van de [ICOM Ethische Code voor Musea](#) en conform de [Museumnorm](#) van het Museumregister.

Museumvisie

Het Nederlands Steendrukmuseum streeft ernaar een dynamische en interactieve culturele bestemming te zijn, waar bezoekers worden geïnspireerd, geïnformeerd en betrokken bij de wereld van lithografie en haar impact op de samenleving. Rode draad in het verhaal is de beeldcommunicatie. Immers, na de uitvinding van de steendruk maakte het publiek voor het eerst op grote schaal kennis met beeldmateriaal. De hedendaagse trend naar steeds meer communicatie via beelden is mogelijk geworden door de microlithografie.

Het museum ontwikkelt zich naar een kunst- en een techniekmuseum, waar wordt gewerkt vanuit de thema's kunst, ambacht en technologie. Deze visie is nader omschreven in het bidbook LithoMuseum. Op basis hiervan wordt momenteel gezocht naar een nieuwe vestigingslocatie in samenwerking met de gemeente Valkenswaard.

¹ "Een museum is een permanente instelling zonder winstoogmerk, in dienst van de samenleving, gericht op het onderzoeken, verzamelen, bewaren, interpreteren en tentoonstellen van materieel en immaterieel erfgoed. Musea zijn openbaar, toegankelijk en inclusief en bevorderen diversiteit en duurzaamheid. Ze werken en communiceren ethisch, professioneel en met participatie van gemeenschappen. Musea bieden een verscheidenheid aan ervaringen met het oog op educatie, genoegen, reflectie en kennisuitwisseling."

COLLECTIE

Collectiestichting Godefroy

In 2025 is er veel gebeurd rondom de collectie. De gehele collectie in eigendom van het museum bestaande uit ruim 3.000 objecten (collectie NSM) is dit jaar overgedragen aan een nieuwe collectiestichting: de stichting Godefroy. Deze stichting heeft in 2025 ook de collectie van museumoprichter Peter-Louis Vrijdag (collectie Vrijdag), bestaande uit ruim 5.000 objecten, als schenking mogen ontvangen. Op dezelfde dag dat de museumcollectie aan Godefroy is overgedragen, is een collectiebeheerovereenkomst met de nieuwe collectiestichting afgesloten waarmee de gehele collectie van stichting Godefroy voor onbepaalde tijd in beheer aan het museum is gegeven. Dankzij de nieuwe stichting is de collectie veiliggesteld voor de toekomst en heeft het museum de collectie enorm kunnen uitbreiden. Wij zijn museumoprichter Peter-Louis Vrijdag zeer dankbaar dat hij zijn unieke collectie via de stichting Godefroy in beheer heeft gegeven aan het museum.

Omschrijving collectie

Oprichter van het museum is Peter-Louis Vrijdag. Peter-Louis is de derde generatie uit een drukkersfamilie. *“Een mengeling van verbazing, bewondering, nieuwsgierigheid, verzamelwoede en verdriet over het dreigend verdwijnen van indrukwekkende techniek is uitgemond in een collectie die ik graag wil laten zien”*. Lithografie, het reproduceren van beeld, heeft een ongelooflijke ontwikkeling doorgemaakt. Vandaag de dag is het de bron van de huidige chipindustrie. Een baanbrekende technologie die mogelijk is gemaakt door de uitvinder van lithografie: Alois Senefelder. Het museum wil het verbazingwekkende verhaal vertellen van vroeger en nu tot in de toekomst. Het is een kenniscentrum waar technologie en kunst hand in hand gaan. Het kloppend hart is het atelier; daar waar het allemaal mee begon: de meesterdrukker en zijn pers.

De collectie NSM omvat boekillustraties, cartografie, reclameplaten, muziekdruk, speelkaarten, poëzieplaatjes, etiketten, ansichtkaarten, prenten, karikaturen, (satirische) tijdschriften, kinderspelen en blikdruk. Sinds 2011 tevens aan de microlithografie gerelateerde objecten. Maar ook werk van kunstenaars als Kees van Dongen, Alphonse Mucha, Poen de Wijs, Jan Toorop, Adolphe Willette, Piet van der Hem en Jan Sluijters zijn opgenomen in de vaste collectie. Van de opgestelde steendrukkers uit de afgelopen twee eeuwen wordt een aantal nog regelmatig gebruikt. Ook is er een replica van de eerste houten steendrukkers van Alois Senefelder uit 1798 te zien. In het museumatelier worden zowel workshops als drukdemonstraties gegeven en zijn regelmatig kunstenaars aan het werk. Daarnaast is er een atelier ingericht in de Dijkstraat voor kunstenaars.

De collectie Vrijdag is in ongeveer 50 jaar samengesteld door Peter-Louis Vrijdag, de oprichter van het Nederlands Steendrukmuseum. De collectie betreft machines (snelpersen, handpersen, offsetpersen), steendrukvormen zoals lithostenen, werken die middels de lithografische techniek zijn ontwikkeld of hier een verband mee hebben en publicaties en documenten over de lithografie. In de collectie zitten bijzondere werken, zoals *L'Art de la Lithographie* en *Vollständiges Lehrbuch der Steindruckerey* van Alois Senefelder, de uitvinder van de steendruk, het *Rapport sur la lithographie, introduite en France* en het *Album chromolithographique* van Godefroy Engelmann, de uitvinder van de chromolithografie, daarnaast werken kunstenaars zoals Toulouse-Lautrec, Alphonse Mucha, Jan Toorop, Kees van Dongen, Leo Gestel, Jules Cheret, Leonetto Cappiello, Privat-Livemont en vele andere werken.

Collectieplan 2025-2028

Voor de beleidsperiode 2025-2028 heeft het museum een collectieplan geschreven. Hierin is omschreven hoe het museum het collectiebeheer gaat inzetten en de doelen die het heeft gesteld. Het collectieplan is tevens onderdeel van de collectiebeheerovereenkomst met de stichting Godefroy.

Aanwinsten

Naast de grote schenking van de museumoprichter Peter-Louis Vrijdag aan de collectiestichting Godefroy, heeft het museum nog veel meer objecten aan de collectie mogen toevoegen. In 2025 betreft het in totaal 359 objecten.

Het museum heeft in 2025 een grote schenking ontvangen van de stichting Gifted Art. De stichting heeft als missie kunstbeleving te stimuleren door een actieve ondersteunende rol op zich te nemen bij de ontwikkeling van museale collecties, tentoonstellingen en kunst(historische)publicaties waarbij het accent ligt op kunst uit de periode 1850 tot nu. Het Nederlands Steendrukmuseum heeft een warme relatie met stichting Gifted Art; de stichting werkte mee aan verschillende exposities en het museum heeft eerder enkele werken uit de collectie van de stichting kunnen aankopen. Dankzij de schenking zet het Nederlands Steendrukmuseum weer een grote stap in de uitbereiding van de collectie op artistiek vlak.

Het museum heeft in 2025 tevens schenkingen mogen ontvangen van kunstenaars Rik Lina en Robert Klatser. Daarnaast doet het museum aan actieve collectieversterking vanuit de atelier- en residentiefunctie, waardoor werken aan de collectie zijn toegevoegd van Ina van Zyl, Femke Dekker, Niko Riedinger, kunstenaarscollectief Sunflower Soup en anderen. Tevens heeft het museum schenkingen mogen ontvangen met spotprenten van Willem van Konijnenburg, het Franse geïllustreerde blad *Le Chambard Socialiste* en een grote verzameling van het Nederlandse tijdschrift *Wendingen*. Tevens heeft het museum een Carl Süss aligner voor microchips uit 1970 in bruikleen mogen ontvangen van de TU Delft.

Onderzoek

Verworven objecten worden aan een (herkomst-)onderzoek onderworpen zodat dit kan worden vermeld in het registratiesysteem. Daarnaast behoort ook onderzoek van de collectie tot de kerntaken van het museum. Dit is een continu proces. In 2025 zijn hiertoe de volgende publicaties uitgegeven: *Als de kat van huis is*, *The promise of life* en *Kees van Dongen. De jonge jaren*.

In 2025 heeft het museum een quickscan laten uitvoeren door bureau Helicon naar de klimatologische omstandigheden in externe depotlocatie. Uit de quickscan zijn enkele verbeterpunten naar voren gekomen die zijn doorgevoerd.

Het museum heeft in 2025 het Conservatoren Stipendium toegekend gekregen van het Cultuurfonds. De toekenning betreft een onderzoek naar een deelcollectie van het museum. De uitvoering hiervan zal in 2026 gaan plaatsvinden.

Migratie naar de Brabant Cloud

In 2025 is de gehele collectieregistratie, tezamen met de collectie Vrijdag en de bibliotheekcollectie, overgezet van Adlib naar het nieuwe collectieregistratiesysteem Memorix Maior van de Brabant Cloud. Het betreft een project waar lang naartoe is gewerkt. In samenwerking met Erfgoed Brabant zijn fieldmappingbestanden gemaakt zodat alle relevante informatie meegenomen zou worden naar

het nieuwe systeem. Daarnaast is het nieuwe werkproces beschreven en is er een uitgebreide invulinstructie gemaakt om te gebruiken bij het aanmaken of bijwerken van records.

Per juli 2025 is Shannen van Akkeren als collectiemedewerker aangesteld om, samen met het collectieteam van het museum, de collecties NSM en Vrijdag samen te voegen tot één geheel. Tevens wordt eraan gewerkt om de collectie op termijn geheel online te gaan ontsluiten. Eind 2025 zijn de eerste objecten reeds via de website van het museum online toegankelijk gemaakt: www.steendrukmuseum.nl/collectie/online.

Drukkunst in Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland

Het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland heeft de drukkunst opgenomen in de Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland. De initiatiefnemers van de bijschrijving van de drukkunst zijn het Nederlands Steendrukmuseum in Valkenswaard (penvoerder), GRID Grafisch Museum in Groningen en het Huis van het Boek in Den Haag. Onder de bijschrijving vallen de klassieke druktechnieken (zoals de hoogdruk, diepdruk, vlakdruk en doordruk). Voor de borging van het ambacht hebben de drie musea een groot netwerk opgebouwd, met onder meer grafische werkplaatsen, typografen, opleidingen en grafische kunstenaars. Een van de borgingsacties die de musea voor ogen hebben is de organisatie van een jaarlijkse ‘Dag van de Drukkunst’.

Het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland geeft uitvoering aan het 2003 UNESCO Verdrag in Nederland. Een van de verplichtingen is het samenstellen van de Inventaris Immaterieel Erfgoed Nederland, dat levend en dynamisch erfgoed omvat dat van generatie op generatie wordt doorgegeven. De bijschrijving in de inventaris betekent dat er een gemeenschap is die zich verbonden voelt met het erfgoed, en zich actief inzet voor de borging ervan.

In 2025 heeft het museum bijgedragen aan de Dag van de Drukkunst. Dit evenement wordt georganiseerd door de stichting Grafein, een organisatie die zich inzet voor grafiekprojecten in Nederland.

ORGANISATIE

Bestuur

Per 31 december 2025 bestaat het bestuur van het Nederlands Steendrukmuseum uit de volgende leden:

- Ron de Bruijn, bestuursvoorzitter
- Rieks van den Berg, penningmeester
- Martin van der Velden, secretaris
- Jacqueline Slagter, bestuurslid
- Marlise Rijks, bestuurslid
- Jan van Schoot, bestuurslid

Het bestuur hanteert een bestuursreglement en directiereglement. De Governance Code Cultuur wordt nageleefd en uitgedragen.

Organisatie

De dagelijkse bedrijfsvoering van het Nederlands Steendrukmuseum is in 2025 uitgevoerd door:

- Maarten Kentgens, directeur
- Lowies Giesen – Verbiest, operationeel manager
- Rachelle van den Broek, curator
- Rolf Maas, collaborative art printer (per 1-6-2025)
- Shannen van Akkeren, collectiemedewerker (per 1-7-2025)
- Gwenny van Hulsen, medewerker collectieregistratie (per 1-2-2025)

Meesterdrukker Gertjan Forrer is tot december 2025 als zzp-er verbonden aan het museum

Vrijwilligersbeleid

De vrijwilligers zijn werkzaam in zeven taakgroepen: atelier, balie, collectie, educatie, facilitair, foyer en rondleiden. Jaarlijks komen de vrijwilligerstaakgroepen minimaal één keer bijeen. Bestuur en directie streven er naar om, binnen de vastgestelde beleidskaders, zoveel mogelijk zaken optimaal te (laten) regelen en uitvoeren door de leden van het vrijwilligersteam. Zij spelen een cruciale rol. Zonder de enthousiaste inzet van hen zou het museum niet kunnen bestaan. Een vast aandachtspunt van zowel bestuur en organisatie is het plezierig en deskundig functioneren van het vrijwilligersteam. Met elke vrijwilliger is een vrijwilligersovereenkomst gesloten. Aan alle nieuwe vrijwilligers wordt een VOG gevraagd.

In 2025 heeft het museum in samenwerking met HR-deskundigen Femke Theuws en Suzanne Leclair een vrijwilligershandboek opgesteld waarin alle afspraken rondom het vrijwilligersbeleid zijn samengevat. Bij de ontwikkeling van het handboek is de vrijwilligersgroep nauw betrokken geweest. Hierbij is er tevens speciale aandacht besteed aan sociale veiligheid.

Het werven van nieuwe vrijwilligers is van continu belang. Alle nieuwe vrijwilligers worden intensief begeleid en opgeleid met als vast onderdeel ook het kennisnemen van de interne veiligheidsvoorschriften. Eind 2025 beschikt het Nederlands Steendrukmuseum over 65 enthousiaste vrijwilligers die het museum ondersteunen in haar activiteiten. In 2025 zijn vier nieuwe vrijwilligers verwelkomd en van drie vrijwilligers afscheid genomen.

Het Nederlands Steendrukmuseum realiseert zich dat de inzet van vrijwilligers cruciaal is voor het functioneren van het museum. Als blijk van waardering, en om de onderlinge banden te versterken, worden jaarlijks diverse activiteiten aangeboden, zoals een vrijwilligersdag. Dit jaar is op 2 oktober een bezoek gebracht aan het openluchtmuseum Eynderhoof in Nederweert en het Next Nature Museum in het Evoluon in Eindhoven. Daarnaast zijn diverse bijeenkomsten georganiseerd, zoals een nieuwjaarsbijeenkomst en een zomerbarbecue.

Het museum heeft in 2025 een nieuwe Risico-Inventarisatie & Evaluatie laten uitvoeren door bureau Unispect BV. Voor het museumatelier in de Dijkstraat heeft het museum aanvullend hierop een onderzoek laten uitvoeren naar de machineveiligheid. Naar aanleiding hiervan zijn diverse verbeterpunten doorgevoerd. De operationeel manager heeft in 2025 met succes de BHV herhalingscursus gevolgd, inclusief een training brand blussen en reanimatie met een A.E.D. apparaat dat in het gebouw Carolus aanwezig is.

Huisvesting

Het museum is gevestigd in gebouw Carolus in Valkenswaard. Sinds 2001 biedt Carolus onderdak aan verscheidene maatschappelijke en culturele instellingen. In het gebouw zijn naast het Nederlands Steendrukmuseum, onder meer ook het Valkerij- en Sigarenmakerijmuseum, de heemkundekring en schilderschool Het Atelier gevestigd. De gezamenlijke foyer en expositieruimte zijn beschikbaar voor vergaderingen en presentaties. Het gebouw is eigendom van Monumentenbeheer Brabant. Het beheer wordt uitgevoerd door Boei Nederland.

Het museum ziet binnen de huidige huisvesting geen ruimte om door te groeien. Momenteel wordt een nieuwe vestigingslocatie gezocht in samenwerking met de gemeente Valkenswaard.

Externe adviseurs

Het museum kon ook in 2025 beschikken over de ondersteuning van externe adviseurs:

- Fleur Roos Rosa de Carvalho, adviseur kunst en presentaties
- Udo Boersma, adviseur affichekunst
- Rob van Vulpen, adviseur prentkunst
- Relinde Bood, papierrestaurator

Professor Michael Twyman, adviseur chromolithografie en verbonden aan de Universiteit van Reading, is in 2025 overleden. Het museum is Michael Twyman zeer dankbaar voor zijn jarenlange steun aan het museum.

Het netwerk in binnen- en buitenland groeit gestaag. Zowel op persoonlijke basis als met organisaties. Daarnaast is de samenwerking met collega musea en instellingen als grafische werkateliers zowel op nationaal als internationaal niveau verder uitgebouwd.

Museumregister

Het Nederlands Steendrukmuseum is sinds 2005 opgenomen in het Nederlands Museumregister. Het doel van de museumregistratie en opname in het Museumregister is het zichtbaar maken, bewaken en verbeteren van de kwaliteit van de Nederlandse musea en daarmee het verantwoord beheer van het culturele erfgoed in Nederland. Geregistreerde musea zijn musea die voldoen aan een kwalitatief hoogwaardige invulling van de museale functies. Dit wil zeggen dat het Nederlands Steendrukmuseum voldoet aan de ICOM-definitie van een museum en de criteria zoals vastgelegd in de Museumnorm.

Lidmaatschappen

Het Nederlands Steendrukmuseum is lid van de Nederlandse Museumvereniging, de Association of European Printing Museums, Internationaler Arbeitskreis Druck- und Mediengeschichte, Stichting Archaeopteryx Lithographica, Vereniging Originele Grafiek en maakt deel uit van het Overleg Grafische Musea Benelux.

Samenwerkingen

Met Make Eindhoven is in 2015 samengewerkt aan het project Litho XP. Met de musea Klok & Peel uit Asten, De Wiegier uit Deurne en het Biesbosch Museumeland in Werkendam is een samenwerking om de 'Nieuwe Brabander' in beeld te krijgen.

Rondom de vernieuwing van het museum wordt met diverse bedrijven en instellingen samengewerkt die een verbinding hebben met lithografie, zoals ASML, NXP, Canon en Vrijdag Premium Printing, het Van Gogh Museum en Make Eindhoven. Voor het project wordt nauw samengewerkt met onder meer de gemeente Valkenswaard en de provincie Noord-Brabant.

Op het gebied van marketing is er een samenwerking met VisitBrabant en VisitValkenswaard. Voor de collectie is er samenwerking met Erfgoed Brabant en de Brabant Cloud.

PUBLIEK

Openstelling

Het Nederlands Steendrukmuseum is in 2025 het gehele jaar regulier geopend geweest voor het publiek op dinsdag tot en met zondag van 13.00 - 17.00 uur. Daarbuiten was het museum op afspraak te bezoeken.

Bezoekers

In 2025 heeft het museum een recordaantal van 10.131 bezoekers mogen verwelkomen! Hiermee heeft het museum ruim 25% meer bezoekers ontvangen dan in het voorgaande jaar. Er is een stijging zichtbaar over de gehele linie: van regulier betalende bezoekers, museumkaarten tot schoolbezoeken. Dit bewijst de sterke verankering van het museum in de regio en de vergroting van de (inter)nationale naamsbekendheid. In 2025 bezochten 1.071 leerlingen in schoolverband het museum, dit is ruim 30% meer dan in 2024. Daarnaast zijn er voor het publiek vele activiteiten georganiseerd, waarover in dit jaarverslag meer is te lezen.

Online

Onze museumwebsite is tussen 1 januari en 31 december ruim 75.000 keer bezocht, er hebben 165.000 gebeurtenissen plaatsgevonden en ruim 14.000 unieke bezoekers verwelkomd. Daarnaast is het museum zeer actief op de sociale media. Per eind 2025 heeft het museum 5.821 volgers op Facebook en 11.705 volgers op Instagram. Het bereik op Facebook was in 2025 ruim 723.000 personen en op Instagram 432.000 personen. Daarnaast was het museum aanwezig op de sociale mediakanalen YouTube en LinkedIn.

EDUCATIE

Het museum heeft in 2025 weer een groot aantal educatieve lespakketten aangeboden.

Peuterprogramma: Ga net als Nijntje naar het museum!

Het educatieteam van het museum heeft in 2025 een nieuw programma ontwikkeld voor de allerkleinsten, helemaal passend bij een eerste kennismaking met een museum. Het prentenboek “Nijntje in het museum” staat centraal in het programma. De omgeving is spannend, maar met Nijntje introduceren we meteen een vertrouwd figuur. Na het voorlezen volgen drie doe-activiteiten, passend bij de ontwikkeling en interesse van de peuters.

Over Gisteren: groep 1 + 2

De leerkracht heeft een koffer gevonden! Zo maar op straat bij de bushalte. Van wie zou de koffer zijn? Nieuwsgierig maken de kinderen de koffer open. Vreemd hoor al die bekende en onbekende objecten. Een vergrootglas, witte handschoentjes, poëzieplaatjes, kleurenstaaltjes en nog véél meer. En onderin museumfolders. Hé, zou de koffer van iemand van een museum zijn? Per brief laat de klas het museum weten dat de koffer gevonden is. Maar wat is een museum eigenlijk? En waarom dingen van vroeger bewaren? De koffervondst is voor de kleuters het begin van een ontdekkingsstocht naar de begrippen 'museum', 'vroeger' en 'bewaren', met als hoogtepunt een bezoek aan het museum en overhandiging van de koffer aan een heel verheugde museummedewerker. Over Gisteren sluit aan bij de gebruikelijke manier van kleuteronderwijs, waarbij de klas een aantal weken met een thema bezig is.

Wat staat daar nou? Groep 3 + 4

In het lesprogramma maken de leerlingen op speelse wijze kennis met taal en de manier waarop vroeger teksten en afbeeldingen werden gedrukt. De leerlingen gaan twee aan twee op een spannende ontdekkingsstocht door het museum en er liggen verschillende doe opdrachten voor hen klaar. Tot slot mogen ze helpen bij het drukken op een 100 jaar oude steendrukkers. Er is een lesbrieft beschikbaar met leuke knutsel en doe-opdrachten die vooraf in de groep kunnen worden gedaan. Dat maakt dat ze de ervaringen die ze opdoen beter kunnen koppelen aan de informatie die gegeven wordt.

Zoek de druksteentjes: Basisonderwijs

Leerlingen beginnen het bezoek aan het museum met het bekijken van het tv- programma Klokhuis over steendrukken. Vervolgens maken zij een speurtocht door het museum. Zij worden in tweetallen zelfstandig langs diverse objecten in het museum geleid en ontdekken zo het museum op een bijzondere manier.

Museumschatjes voor het primair onderwijs

Brabantse basisscholen kunnen het kader van dit programma gratis het museum bezoeken. Speciaal voor de scholen heeft het museum een exclusief programma samengesteld die bestaat uit de vertoning van een **Klokhuis-film** over steendrukken, een steendruk-demonstratie en de speurtocht ‘Zoek de druksteentjes’ in het museum.

Workshop Steendrukken, bovenbouw VWO

Leerlingen volgen een intensieve workshop, verdeeld over meerdere blokken. Het eerste onderdeel betreft een intensieve kennismaking met de steendruk, het grote maatschappelijke belang daarvan en hoe het werkt. Vervolgens lithograferen de leerlingen een tijdens de tekenles ontworpen werk op een druksteen. Het derde onderdeel betreft het afdrukken daarvan.

EXPOSITIES

Jaarlijks organiseert het museum meerdere exposities. In 2025 zijn de volgende tentoonstellingen gepresenteerd:

Als de kat van huis is

25 januari 2025 t/m 22 juni 2025

Waarom zijn we zo gefascineerd door katten? Is het hun eigzinnige karakter, hun zachte vacht, of de mysterieuze blik in hun ogen? Van onafhankelijke straatkatten en spinnende huiskatten als muzen van kunstenaars, tot aan de gezelschapsrobot die zonder tegenstribbelen op schoot blijft liggen. In de expositie *Als de kat van huis is* staat de unieke verbinding tussen de lithografie en de kat centraal.

In deze spectaculaire tentoonstelling toonde het Nederlands Steendrukmuseum hoe kunstenaars in de afgelopen 300 jaar op allerlei manieren de kat hebben verbeeld. Zo proberen ze met expressieve kleurcontrasten of een focus op haar priemende ogen de essentie van de kat te vangen. Toch kan niet iedereen overweg met het eigzinnige en vrije karakter van de kat en zijn we altijd op zoek gebleven naar mogelijkheden om hier meer grip op te krijgen. Dankzij de lithografische microchiptechnologie en GPS-trackers kunnen we onze katten nu ook buitenshuis volgen.

De expositie is tot stand gekomen in samenwerking met vele partners zoals het Rijksmuseum Amsterdam, Museum Boijmans Van Beuningen, Kunstmuseum Den Haag, kunsthandel Simonis & Buunk en diverse particuliere bruikleengevers. Er is een marketingsamenwerking opgezet met Museum More in Gorssel. Bij de expositie is een publicatie uitgegeven, geschreven door curator Rachelle van den Broek.

Rondom de expositie zijn diverse activiteiten georganiseerd, met lezingen door curator Rachelle van den Broek, instapronduidingen door de expositie en kinderworkshops. Daarnaast was iedere laatste dinsdagmiddag van de maand het museum gratis toegankelijk, om daarmee iedereen een kans te bieden om de expositie te bezoeken ongeacht (financiële) mogelijkheden.

Onvergetelijk

Als onderdeel van de expositie is een pilot uitgevoerd rondom de *Onvergetelijk*-methode in samenwerking met Woonleefcirkel De Bogen. Vanuit de overtuiging dat musea voor iedereen toegankelijk moeten zijn – ongeacht leeftijd, achtergrond, overtuiging en/of beperking, in welke vorm dan ook – ontwikkelden het Stedelijk Museum Amsterdam en het in Eindhoven gevestigde Van Abbemuseum in 2013 *Onvergetelijk*: een programma voor mensen met dementie en hun dierbaren. Tijdens *Onvergetelijk*-ronduidingen bekijken deelnemers een klein aantal objecten in het museum, waarover ze met elkaar in gesprek gaan. Kennis over de getoonde objecten is geen vereiste: tijdens *Onvergetelijk* staan het genieten van kunst en de persoonlijke beleving centraal. Door het delen van verhalen, herinneringen, associaties en ideeën, brengen de deelnemers de museumobjecten samen tot leven. Een speciaal hiertoe opgeleide rondleider helpt hen daarbij op weg met prikkelende vragen en creatieve opdrachten. Naar aanleiding van de pilot is het museum voornemens dit programma structureel op te gaan nemen.

De tentoonstelling is tot stand gekomen dankzij bijdragen van het Cultuurfonds en de gemeente Valkenswaard.

NEDERLANDS
STEENDRUK
DUTCH MUSEUM
OF LITHOGRAPHY

ALS

DE KAT

VAN HUIS IS
EXPO T/M 22 JUNI

het
Cultuurfonds

The promise of life

5 juli 2025 t/m 26 oktober 2025

De hoopvolle uitspraak 'the promise of life' heeft een rauw randje. Aan deze belofte van leven hangt tegelijkertijd een onontkoombaar verval. In deze tentoonstelling verkenden kunstenaars Lieve Hakkers, Joost Krijnen, Niko Riedinger, Dieke Venema en Ina van Zyl, samen met meesterdrukker Gertjan Forrer, deze schijnbare tegenstrijdigheid vanuit de veelzijdigheid van de hedendaagse lithografie. De tentoonstelling *The Promise of Life* toonde de unieke resultaten van een complexe zoektocht. Van de kleine, kleurige maar enigszins macabere litho's van Joost Krijnen tot aan de immense met lithografie bedrukte doeken van Dieke Venema. En van de bescheiden en onderzoekende werken van Ina van Zyl tot aan de expressieve en vlot opgezette litho's van Lieve Hakkers en Niko Riedinger.

Het in stand houden van het artistieke ambacht van de lithografie is bovendien van groot belang. Er zijn nog maar weinig plekken waar de techniek uitgevoerd kan worden en de kennis aanwezig is om kunstenaars hierin te begeleiden. Met de ontwikkeling van een nieuw atelier en de komst van een Collaborative Art Printer ontwikkelt het Nederlands Steendrukmuseum zich tot het lithografische kunstcentrum van Nederland en ver daarbuiten. Een wezenlijke 'promise of life' voor de toekomst van de artistieke lithografie.

Bij de expositie is een publicatie uitgegeven als begeleidende handout bij een bezoek aan de tentoonstelling. Het expositie is omlijst met diverse activiteiten, zoals instaprondleidingen en artist talks met de deelnemende kunstenaars. Iedere laatste dinsdagmiddag van de maand was het museum gratis toegankelijk om zo iedereen een kans te bieden om de expositie te bezoeken. De tentoonstelling is tot stand gekomen dankzij bijdragen van het Rabobank Coöperatiefonds de Kempen, de gemeente Valkenswaard en het Mondriaan Fonds.

NEDERLANDS
STEENDRUK
DUTCH MUSEUM
OF LITHOGRAPHY

LIEVE HAKKERS | JOOST KRIJNEN | NIKO RIEDINGER | DIEKE VENEMA | INA VAN ZYL

THE
PROMISE
OF **LIFE**

EXPO T/M 26 OKT

VALKENSWAARD
STEENDRUKMUSEUM.NL

Rabobank

GEMEENTE
VALKENSWAARD

Kees van Dongen. De jonge jaren.

8 november 2025 t/m 3 mei 2026

Kees van Dongen behoort tot de voorhoede van Nederlandse kunstenaars die aan het eind van de negentiende eeuw naar Parijs trekken. Daar bevindt hij zich in het centrum van artistieke vernieuwing en groeit hij uit tot een van de markantste figuren van de internationale avant-garde rond 1900. Van Dongen begint zijn roemruchtige carrière als tekenaar.

Met slechts wat tekenmateriaal op zak vertrekt hij in 1897 naar Parijs, vastbesloten om tekeningen en prenten te maken waarmee hij een breed publiek kan bereiken. Via geïllustreerde tijdschriften brengt hij zijn werk onder de mensen en geeft hij, geïnspireerd door anarchistische idealen, een stem aan arbeiders, prostituees en anderen aan de rand van de samenleving. Deze vroege grafische werken zijn kritisch, fel en geëngageerd, maar overschaduwde door Van Dongens succes als schilder slechts zelden te zien geweest. Ontdek ze nu in de tentoonstelling Kees van Dongen. De jonge jaren: een unieke kans om het onbekende werk uit zijn beginjaren te zien.

De tentoonstelling is tot stand gekomen in samenwerking met vele partners zoals het Rijksmuseum Amsterdam, Letterenhuis Antwerpen, het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis en diverse particuliere bruikleengevers. Bij de expositie is een catalogus uitgegeven. Deze publicatie is te koop in de museumwinkel en de webshop.

De tentoonstelling is tot stand gekomen dankzij bijdragen van het Mondriaan Fonds, Vereniging Vrieden Nieuwe Kunst 1900, het De Gijselaar-Hintzenfonds en de gemeente Valkenswaard.

NEDERLANDS
STEENDRUK
DUTCH MUSEUM
OF LITHOGRAPHY

KEES VAN DONGEN

EXPO T/M 3 MEI

DE JONGE
JAREN

VALKENSWAARD
STEENDRUKMUSEUM.NL

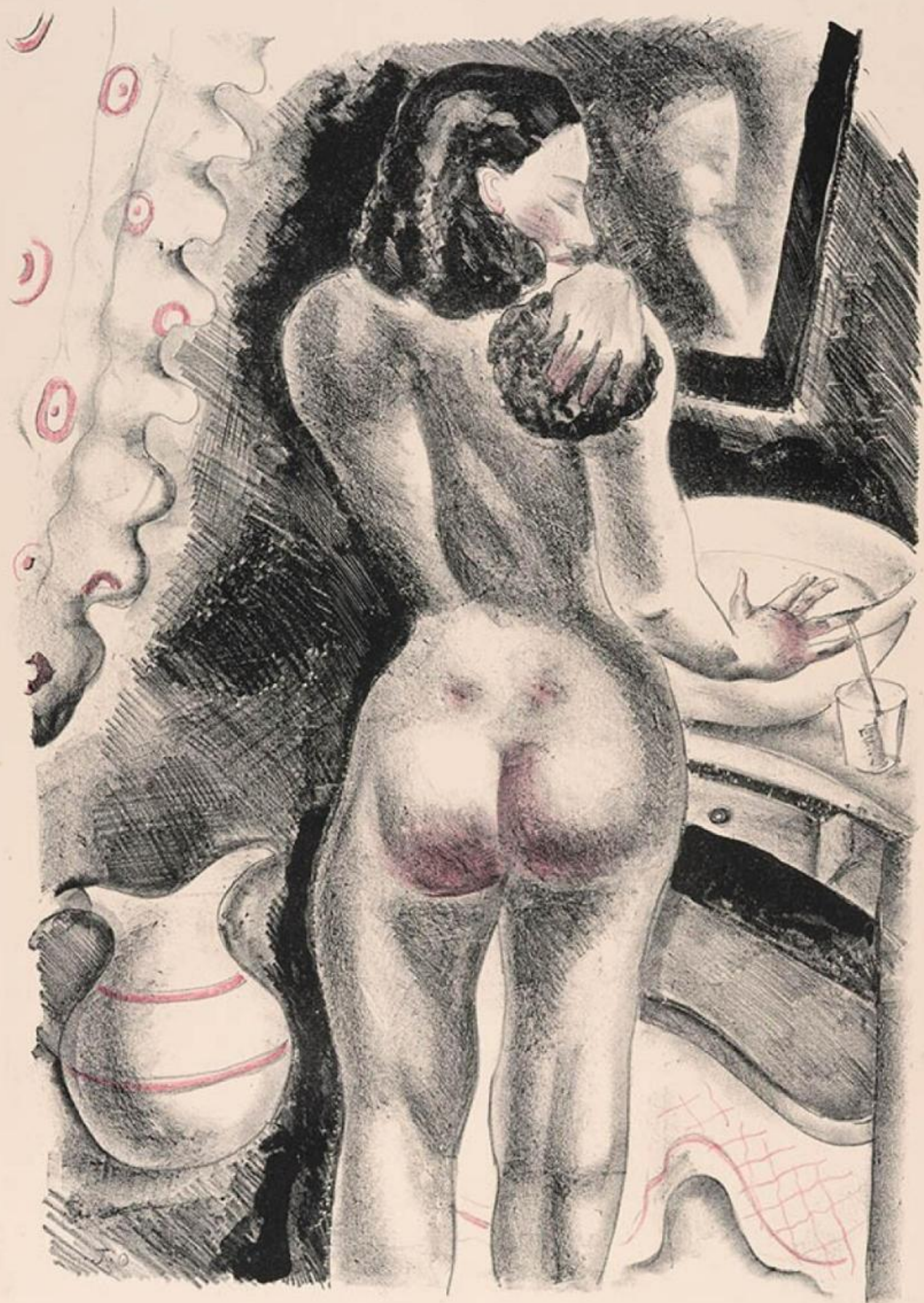
Mini-expo: *Chairs* van Jeanne Bieruma Oosting

4 februari 2025 t/m 6 januari 2026

Naast de grote exposities presenteert is het museum in 2025 gestart met het tonen van kleinere tussentijdse tentoonstellingen. De eerste mini-expo toonde de zeldzame portfolio *Chairs*: de eerste lithografische map van Jeanne Bieruma Oosting (1898-1994), uitgebracht in Parijs in samenwerking met meesterdrukker Edmond Desjobert (1888-1963).

Chairs is de eerste lithografische map van Oosting die ze in Parijs uitbrengt in samenwerking met meesterdrukker Edmond Desjobert. De tien bladen tonen stuk voor stuk de grove, gestileerde lichamen van naakte of halfnaakte vrouwen zowel frontaal als vanaf de rug gezien in een slaap- of hotelkamer. Het zijn intieme taferelen van vrouwen die zich wassen en aan- of uitkleden zonder enige opsmuk. Verwikkeld in hun bezigheden zijn ze er niet op uit iemand te verleiden. De pure eenvoud en ongedwongen sfeer maken deze werken ongekend krachtig.

Hoewel het grafische werk van Oosting tegenwoordig in Nederland veel waardering kent, werden de vrijzinnige naakten destijds op Nederlandse tentoonstellingen nauwelijks getoond omdat ze – voor een vrouwelijke kunstenaar – te pikant zouden zijn. In Parijs lag dat anders. De Franse schrijver Valentin Bresle (1892-1978) schrijft in zijn voorwoord voor de map met litho's lovende woorden over het werk van Oosting. Zo verkondigt hij afsluitend: “Kunstliefhebbers die het genoeg zullen hebben dit album met platen te bezitten, gedrukt op de persen van de meest deskundige Franse meesterdrukker, de heer Desjobert, zullen er trost op kunnen zijn een kunstwerk te bezitten dat duidelijk, krachtig en solide is”.

ACTIVITEITEN

Naast de reguliere openstelling, educatieve programma's en exposities organiseert het Nederlands Steendrukmuseum met diverse activiteiten.

Lezingenprogramma en (instap)rondleidingen

Met grote regelmaat zijn lezingen georganiseerd rondom de exposities en diverse thema's. De lezingen zijn gehouden door curator Rachelle van den Broek. Daarnaast zijn er door de vrijwillige rondleiders maandelijks meerdere (instap)rondleidingen georganiseerd door de exposities.

Taxatiedagen

In samenwerking met kunstexpert Art Dumay uit Nuenen zijn op 28 februari en 24 september een geslaagde taxatiedagen gehouden. Deskundige taxateurs waren in het museum aanwezig om kunst, antiek en juwelen te taxeren en waarden. De dagen waren een groot succes: vele honderden bezoekers zijn naar het museum gekomen om hun werken door de experts te laten taxeren.

LITHO XP

Samen met Make Eindhoven is het programma Litho XP gestart waarin nieuwe mogelijkheden van het medium lithografie worden onderzocht. Dit betreft een vervolg van het project Litho XXL. Het programma bestaat uit twee trajecten. Per traject krijgen twee geselecteerde kunstenaars de mogelijkheid om op een innovatieve wijze te experimenteren met het medium lithografie.

Het uitgangspunt is een experimenteel onderzoek waarbij kunstenaars zowel in het atelier van het Nederlands Steendrukmuseum als in de grafische werkplaats van Make Eindhoven aan de slag gaan onder begeleiding van de adviseurs van Make en meesterdrukker Gertjan Forrer van het Steendrukmuseum. Met dit programma wordt de kennis van de techniek van lithografie gestimuleerd en geactualiseerd, maar bovenal levend houden. Daarnaast krijgen de speciaal hiervoor geselecteerde kunstenaars de ruimte om binnen de hedendaagse beeldende kunst aan de slag te gaan met vernieuwende en meer onorthodoxe toepassingen.

In 2025 zijn de projecten uitgevoerd met kunstenaars Femke Dekkers en Niko Riedinger. Zij hebben met meesterdrukker Gertjan Forrer en collaborative art printer Rolf Maas samengewerkt in het kunstenaarsatelier in de Dijkstraat.

Boven: kunstenaar Niko Riedinger schildert op de steen in het atelier in de Dijkstraat.

Volgende pagina: Femke Dekkers werkt aan haar lithografie.

MEESTER(S) IN LITHOGRAFIE

Het Nederlands Steendrukmuseum werkt aan het overdragen van het vakmanschap van de lithografie. Hiertoe is in 2025 Rolf Maas als collaborative art printer aangesteld om dit bijzondere ambacht te leren van meesterdrukker Gertjan Forrer in de ateliers van het museum. Hiermee is tevens de basis gelegd voor het opzetten van de residentiefunctie van het museum voor kunstenaars die samen met een meesterdrukker een lithografische kunstwerk of editie willen maken.

Voor het project is een lesprogramma ontwikkeld voor de overdracht van kennis. Daarnaast is veel samengewerkt met kunstenaars, zodat de nieuwe collaborative art printer praktijkervaring kan opdoen onder begeleiding van de meesterdrukker.

Dit project is uitgevoerd dankzij steun van Kunstloc Brabant en het Mondriaan Fonds.

Rolf Maas prepareert de steen tijdens het project met kunstenaar Niko Riedinger.

ATELIERPROJECTEN

In 2025 is een vervolg gegeven aan het uitvoeren van speciale (kunstenaars)projecten in de ateliers in het museum.

Ina van Zyl

Dankzij steun van het Mondriaan Fonds heeft kunstenaar Ina van Zyl in 2025 een residentie kunnen volgen in het kunstenaarsatelier van het museum. Zij heeft hier gedurende een maand samengewerkt met meesterdrukker Gertjan Forrer. Een aantal van de werken die tijdens deze residentie zijn gemaakt zijn opgenomen in de expositie *The promise of life*.

Ina van Zyl (Ceres, 1971, Ceres) woont en werkt in Amsterdam. Ze studeerde Grafisch Vormgeving en Beeldende Kunst aan de Universiteit van Stellenbosch (1990-1994) en resideerde twee jaar bij De Ateliers in Amsterdam (1996-1998). Van Zyl's werk wordt internationaal tentoongesteld en is bekroond met verschillende prijzen waaronder de Buning Brongers Prijs (1998), de Koninklijke Prijs voor Vrije Schilderkunst (2000) en de Thérèse Schwartz Prijs (2022). Haar werk is vertegenwoordigd in talrijke openbare en particuliere collecties waaronder die van het Stedelijk Museum en het Rijksmuseum in Amsterdam, het Kunstmuseum in Den Haag en het Centraal Museum in Utrecht.

Ina van Zyl tijdens haar lithografische residentie

Sunflower Soup

Het kunstenaarscollectief Sunflower Soup, verbonden aan Plaatsmaken in Arnhem, heeft in 2025 een lithografieproject uitgevoerd in het museumatelier onder leiding van de drukkers van het museum. Naar aanleiding van de expositie *Als de kat van huis is* hebben zij tijdens een artistieke verbeelding van de kat gegeven. Tevens is in samenwerking met Plaatsmaken een presentatie gegeven. Sunflower Soup is een collectief dat in 2021 is opgericht met als doel kunst en activisme met elkaar te verbinden. De leden van Sunflower Soup zijn opgeleid als kunstenaars. Zij zijn daarnaast de laatste jaren ook actief in klimaat-, woon- en anti-racismeprotesten. Sunflower Soup maakt onder andere tentoonstellingen, tekeningen, zines en soep.

Een kunstenaar van Sunflower Soup tekent de lithosteent

Drukwerk in de Marge

Het grafische platform *Drukwerk in de Marge* biedt tevens een kwartaalblad voor alle aangesloten leden. Elke keer mag een andere grafische kunstenaar de omslag hiervan verzorgen. Het Nederlands Steendrukmuseum is voor de decembereditie gevraagd. Drie vrijwilligers van het museumatelier hebben hiervoor de handen in elkaar geslagen met onze Collaborative Art Printer Rolf Maas. Het resultaat, niet één cover maar drie verschillende ontworpen door Saskia Nas, Fred.Fransen en Ana Carolina de Março.

Marjolein Landman

Kunstenaar Marjolein Landman heeft in 2019 meegedaan aan het project Litho XXL. Ze had al langer de wens om hier een vervolg aan te geven. In 2025 heeft ze een werkperiode kunnen doorlopen met collaborative art printer Rolf Maas. Samen hebben ze een litho gemaakt waarin Marjolein haar experimentele en abstracte aanpak nog verder heeft kunnen ontwikkelen.

VERNIEUWING

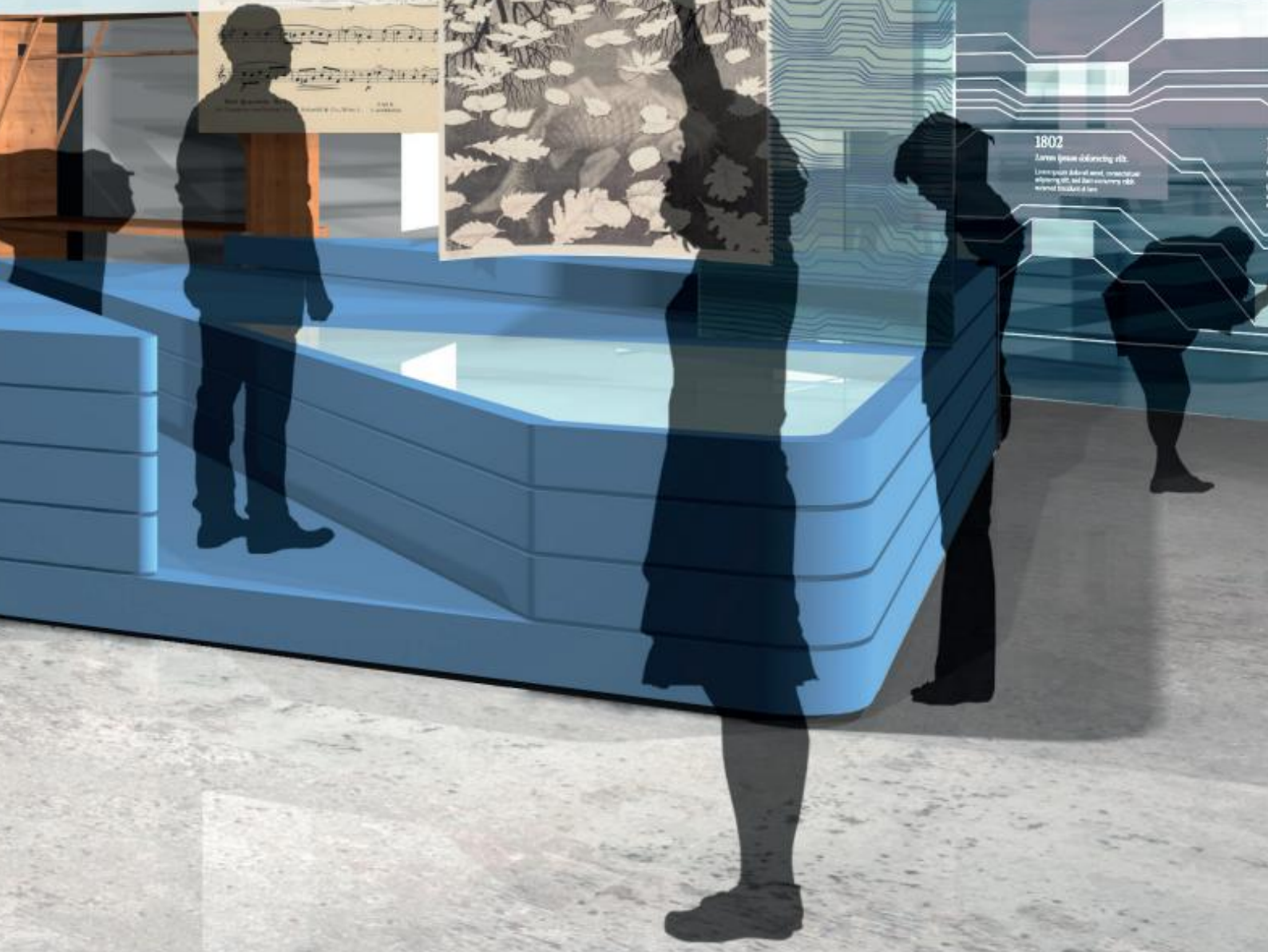
In 2025 is actief gewerkt aan de toekomst van het museum. Na bijna 25 jaar is het museum hard toe aan vernieuwing en verdere groei. Hiervoor heeft het museum, in nauwe samenwerking met belangrijke lithografiepartners, een bidbook gemaakt met daarin goed onderzochte en uitgewerkte concrete ambities en plannen voor de transformatie naar een LithoMuseum. In het bidbook is te lezen dat het bedrijfsleven het belang van de komst van het Lithomuseum in de Brainportregio onderschrijft. De gemeente Valkenswaard wil samen met het museum deze transformatie mogelijk maken op een nieuwe locatie in Valkenswaard.

Het nieuwe museum wordt een combinatie van kunstmuseum en een techniekmuseum: via de kunst leer je hoe de lithografie wordt gebruikt voor beeldvorming en via de techniek zie je de impact van de techniek op de samenleving. Het is derhalve gestoeld op de drie pijlers: kunst, ambacht en technologie, welke altijd in samenhang worden getoond. De essentie van het LithoMuseum is: beheren & inspireren om te creëren. De interessante collectie met inspirerende verhalen is een inspiratiebron voor creatieve makers en geeft een breed publiek inzicht op het gebied van technologische innovaties rond reproductietechnieken en de impact van beeldcommunicatie in de samenleving. Het LithoMuseum wil een 'levend' museum zijn waar je oog krijgt voor de impact van beelden en reproductietechnieken, en nieuwe producten worden gemaakt en het LithoLab. Het LithoMuseum biedt zo een inspirerende beleving op het gebied van lithografie en kunst. Het laat zien hoe een oud ambacht de wereld heeft gevormd en inspiratie biedt voor de toekomst. De bibliotheek, collectie, tentoonstellingen en LithoLab vormen voor bezoekers een belangrijke kennis- en inspiratiebron.

In 2025 is in samenwerking met de gemeente Valkenswaard gewerkt aan de uitvoering van de bestuursopdracht om een nieuwe locatie te vinden voor het museum. Er is een locatieonderzoek uitgevoerd waarbij meerdere locaties binnen de gemeente Valkenswaard op haalbaarheid zijn onderzocht. Hieruit is de voormalige LTS-locatie als meest kansrijke locatie naar voren gekomen. Het museum heeft vervolgens deelgenomen aan het participatieproces dat voor deze locatie is opgezet. In december 2025 heeft de gemeenteraad besloten dat de scenario's 'Museum' en 'Wonen' verder moeten worden onderzocht. Medio 2026 zal de gemeenteraad een definitief besluit nemen tussen deze twee scenario's. In 2025 heeft het museum tevens gewerkt aan de uitwerking van de businesscase voor het museum op de voormalige LTS-locatie. Hiertoe is een onderzoek uitgevoerd door bureau BMC in samenwerking met specialistische bouwkundige bureaus.

1802
Linnæus *Species plantarum* 1016.
Linnæus *Species plantarum* 1016.
Linnæus *Species plantarum* 1016.

FINANCIËN

Publieksinkomsten

Het museum heeft haar publieksbaten ontvangen vanuit de reguliere openstelling. In het totaal heeft het museum in 2025 8.929 betalende bezoekers mogen verwelkomen en 1.202 gratis bezoekers. De baten zijn afkomstig uit entreegelden, winkerverkopen en bijdragen aan activiteiten zoals lezingen en workshops.

Structurele bijdragen

Sponsoring

Het Nederlands Steendrukmuseum prijst zich zeer gelukkig met vooraanstaande bedrijven als speciale begunstiger, sponsor of donateur en een grote groep particuliere vrienden. Ook in de toekomst zijn deze bijdragen voor het museum van groot belang. Mede door deze steun kunnen wij het museum exploiteren, de collectie optimaal presenteren en onderhouden, exposities ontwikkelen, workshops houden, steendrukdemonstraties geven en schoollessen ontwikkelen. Alle baten vanuit sponsoring worden voor 100% ingezet ten dienste van de exploitatie van het museum.

Sponsors in 2025:

- ASML The Netherlands
- Heidelberg Benelux
- NXP Semi Conductors Netherlands
- Simac Techniek NV
- Van Lanschot Bankiers
- VDL Groep BV
- Vrijdag Premium Printing BV
- WVDB Adviseurs en Accountants

Vrijdag Premium Printing en Simac Techniek BV hebben in 2024 besloten om de bijdrage aan het museum te verhogen en voor vijf jaar vast te leggen.

Eind 2025 is een nieuwe samenwerkingsovereenkomst aangegaan met ASML voor de periode 2026-2028. Wij zijn zeer dankbaar voor de aanhoudende steun van ASML aan het museum.

Gemeente Valkenswaard

Het museum heeft in 2025 een structurele subsidie ontvangen van de gemeente Valkenswaard voor de exploitatie van het museum.

Private fondsen

Het museum wordt structureel gesteund door een privaat fonds dat anoniem wenst te blijven.

Niet structurele bijdragen

Donaties en giften

Het museum wordt bijgestaan door een groep particuliere donateurs en vrienden. Zij steunen de activiteiten van het museum met een bijdrage, waarvoor wij hen zeer dankbaar zijn.

Subsidies exposities

Jaarlijks organiseert het museum 2-3 exposities over het (inter)nationale belang van de lithografie. Zonder steun van externe fondsen en sponsors is het niet mogelijk om deze activiteiten te realiseren.

In 2025 hebben de onderstaande fondsen een bijdrage geleverd aan onze exposities, waarvoor we hen zeer dankbaar zijn:

- Mondriaan Fonds
- Cultuurfonds
- Coöperatiefonds Rabobank de Kempen
- De Gijsselaar-Hintzenfonds
- Vereniging Vrienden Nieuwe Kunst 1900

Projecten en overige

Het museum heeft in 2025 baten ontvangen voor projecten van Kunstloc Brabant en het Mondriaan Fonds. Daarnaast is een HR-voucher toegekend gekregen op grond van de regeling stimulering HR-expertise culturele en creatieve sector.

Bestemmingsfondsen

Er is een bijdrage ontvangen van het Mondriaan Fonds vanuit de regeling Erfgoed Starters voor het aanstellen van een curator en een collaborative art printer. Daarnaast is een bijdrage ontvangen van het Mondriaan Fonds voor de digitalisering van de collectie.

Jaarrekening

Voor het financiële jaarverslag verwijzen wij u naar onze Jaarrekening 2025. Deze kunt u vinden op de website van het museum: www.steendrukmuseum.nl.

TOEKOMST

Naar een LithoMuseum: toekomstige missie

Onze huidige maatschappij is ondenkbaar zonder de lithografie. De huidige hoogtechnologische maatschappij rust op de lithografische processen waarmee – grotendeels buiten het zicht van het grote publiek - microchips worden vervaardigd. De steeds snellere beeldcommunicatie via digitale weg hebben we te danken aan de lithografie als sleuteltechnologie.

Vanuit het heden naar het verleden kijkend zien we een doorlopende lijn in de beeldcommunicatie waarin de lithografie een hoofdrol speelt. De beeldcommunicatie via gedrukte media profiteert van innovaties in de druktechniek door digitalisering. Het wordt moderner, sneller, hoogwaardiger, meer op maat. De huidige drukprocedés zelf zijn lithografisch processen. Hedendaagse makers en kunstenaars herontdekken de lithografie als werkvorm en zetten de ontwikkeling voort met vernieuwende experimenten.

Vanaf de jaren vijftig van de vorige eeuw is de tijdlijn verder terug te volgen naar de steendruk. De steendruk was uitgegroeid tot een bloeiende kunstvorm met namen als Toulouse-Lautrec, Mucha, Toorop, Escher. De eerste commerciële reclames die begin 19e eeuw een breed publiek konden bereiken waren steendrukken in de vorm van affiches. Politieke uitingen konden voor het eerst in de wereldgeschiedenis op grote schaal worden verspreid door middel van affiches die in steden werden aangeplakt. De tijdlijn start in 1798 met de uitvinding van de lithografie door Alois Senefelder. Vóór die tijd was het grotere publiek nauwelijks vertrouwd met afbeeldingen, laat staan gekleurde afbeeldingen of beeldcommunicatie. De wereld was letterlijk kleurloos én grotendeels ‘beeldloos’. Het Nederlands Steendrukmuseum signaleert de behoefte aan een LithoMuseum. De visie is geformuleerd in nauw overleg met partners in de Brainport Regio en daarbuiten, vanuit het bedrijfsleven, de drukkerijwereld en vanuit kunst en makers. We hebben de visie laten vormgeven in een Bidbook, opgebouwd rond statements van de partners van het eerste uur. In samenwerking met de gemeente Valkenswaard is een bestuursopdracht vastgesteld om hier nader vorm aan te geven.

Plannen voor 2025-2028

Voor de lopende beleidsperiode heeft het museum het beleidsplan 2025-2028 opgesteld. Deze is te vinden op de website van het museum: www.steendrukmuseum.nl/anbi-informatie

Valkenswaard, 28 april 2026

Nederlands Steendrukmuseum

Ir. R.U.J.M de Bruijn
Bestuursvoorzitter

M.W. Kentgens
Directeur

BESTUURSVERSLAG

Het bestuur blikt terug op een zeer geslaagd 2025. Er is een goede ontwikkeling doorgemaakt met het museum dat zich laat zien door groeiende publieksaantallen, nieuwe projecten en veel steun van fondsen en bedrijfsleven. De bezoekersaantallen hebben de cijfers vorig jaar wederom overtroffen met zelfs een nieuw bezoekrecord. Er is in dit jaar weer veel steun gevoeld en ontvangen van de gemeente Valkenswaard. Met de ontwikkelingen rondom een nieuwe locatie ziet het bestuur een goede toekomst voor het museum tegemoet.

Toelichting functioneren bestuur

De Stichting hanteert het bestuur-directie model. Het bestuur is in dit model verantwoordelijk voor zowel de voorbereiding, de vaststelling als de uitvoering van het beleid. Het bestuur heeft de uitvoering van het beleid gedelegeerd aan de directeur. De directie is benoemd door het bestuur en is in dienst van de organisatie. De directie maakt dus geen deel uit van het bestuur maar is wel bij de bestuursvergaderingen aanwezig. De taken en verantwoordelijkheden van de directie liggen vast in statuten en het directiereglement. Voor een verslag van de activiteiten van het museum in 2025 wordt verwezen naar het bijgevoegde Activiteitenverslag NSM 2025.

In 2025 is een evaluatie van het bestuursmodel uitgevoerd met adviseurs Femke Theuws en Suzanne Leclaire. Het bestuur heeft besloten om als onderdeel van de vernieuwing op termijn over te stappen naar het raad-van-toezicht model.

Bestuurssamenstelling

Het bestuur hanteert voor zijn leden functieprofielen met taken competenties en achtergronden. Bij vacatures wordt, na evaluatie, het vacante profiel bekend gemaakt. Bestuursleden vermijden belangenverstrengeling en zijn onbezoldigd. De samenstelling van het bestuur per ultimo 2025, het rooster van aftreden en de lijst met nevenfuncties van bestuur en directie staan in bijlage 1 en 2. Het bestuur van het NSM is in 2025 acht keer in een reguliere vergadering bijeen geweest. Alle vergadering hebben fysiek plaatsgevonden. Het bestuur heeft eenmaal vergaderd zonder aanwezigheid van de directeur.

Maatschappelijke doelstelling NSM

Het museum wil een breed publiek op een plezierige en laagdrempelige wijze zich laten verbazen over en inspireren door het belang van de lithografie in de maatschappij van toen en nu. Dat beoogt het museum te realiseren met een breed aanbod waarin het bestaande wordt gekoesterd en het nieuwe omarmd. Het museum wil creatieve en kunstzinnige talenten kansen en mogelijkheden bieden zich te ontplooiën via de grafische techniek van de lithografie/steendruk. Tenslotte wil het museum met als basis de vaste tentoonstelling, het 'levend' atelier en geregelde wisselexposities een breed platform bieden voor reflectie op de rol van het 'beeld' in de maatschappij van nu en in de toekomst. Dat beeld kan wat het museum betreft een werk zijn van autonome kunst, van toegepaste kunst of ter informatie, verstrooiing, verleiding (reclame), verfraaiing of voor praktische doeleinden.

Relatie bestuur-directie

De directeur houdt het bestuur op de hoogte van het reilen en zeilen van het museum door middel van rapportages en toelichtingen tijdens de bestuursvergaderingen. De directeur wordt uitgenodigd voor alle bestuursvergaderingen. Indien nodig of wenselijk is er tussentijds overleg tussen directeur en meeste gerede portefeuillehouder over alle belangrijke projecten, tentoonstellingen, fondsenwerving, (her)huisvestingsplannen, etc.

Medewerkers

Aan het NSM waren in 2025 de volgende medewerkers verbonden: Maarten Kentgens (directeur), Lowies Giessen (operationeel manager), Rachelle van den Broek (curator), Rolf Maas (collaborative art printer), Gwenny van Hulsen (medewerker collectieregistratie) en Shannen van Akkeren (collectiemedewerker). Daarnaast was Gertjan Forrer zvp als meester-steendrukker aan het museum verbonden. Eind 2025 heeft Gertjan Forrer besloten om zijn werkzaamheden voor het museum niet voort te zetten. In 2025 is met Femke Theuws gewerkt aan een personeelshandboek waarin alle afspraken rondom het personeelsbeleid zijn vastgelegd. Het personeelshandboek zal in 2026 worden vastgesteld.

Vrijwilligersbeleid

Het vrijwilligersaantal blijft goed op pijl. De nieuwe vrijwilligers worden ingewerkt, opgeleid, getraind en ingedeeld bij een van de taakgroepen. In 2025 is een vrijwilligershandboek ontwikkeld waarin de afspraken rondom het vrijwilligersbeleid zijn samengevat. De vrijwilligerscoördinatie is in handen van de operationeel manager. Eind 2025 was de situatie: 65 vrijwilligers (2024: 64). De werving van vrijwilligers wordt in 2026 voortgezet.

Subsidieverstrekkingen, sponsors, fondsenwerving

Afgelopen jaar zijn met regelmaat gesprekken gevoerd met belangrijke subsidieverstrekkingen, zoals de gemeente Valkenswaard. De activiteiten van het Nederlands Steendrukmuseum konden alleen tot stand komen door de grote inzet en deskundigheid van medewerkers en vrijwilligers, de creativiteit en het talent van de kunstenaars, de maatschappelijke en culturele partners en natuurlijk de bezoekers van het NSM. Het bestuur is eenieder zeer erkentelijk. In het bijzonder dankt het bestuur de gemeente Valkenswaard, de fondsen en de sponsors en donateurs voor hun genereuze steun.

Goed bestuur: naleving Governance Code Cultuur

Het bestuur onderschrijft de principes van de Governance Code Cultuur en past deze toe. Het bestuur kijkt op de navolgende punten af van de naleving van GCC:

- spreiding rooster van optredens: twee bestuursleden zitten inmiddels in hun derde termijn. Gezien de fase van vernieuwing heeft het bestuur besloten deze termijn toe te kennen.

Valkenswaard, april 2026

Namens het bestuur van Stichting Lithografisch Museum Vrijdag,
Ron de Bruijn, voorzitter

BIJLAGEN

1. Actuele rooster van aftreden op de datum van vaststelling van dit verslag:

Naam	Functie	Datum in functie	Einde termijn 1	Einde termijn 2	Einde termijn 3
Jacqueline Slagter	Lid	12-01-2016	12-01-2020	12-01-2024	12-01-2028
Ron de Bruijn	Voorzitter	16-08-2016	16-08-2020	16-08-2024	16-08-2028
Marlise Rijks	Lid	03-06-2021	03-06-2025	03-06-2029	
Jan van Schoot	Lid	01-07-2024	01-07-2028		
Rieks van den Berg	penningmeester	10-07-2024	10-07-2028		
Martin van der Velden	Secretaries	10-07-2024	10-07-2028		

2. Nevenfuncties en financiële belangen (in zakelijke relaties):

Naam/Functie	Nevenfunctie/financieel belang	Sinds	Betaald J/N
Ron de Bruijn <i>Voorzitter</i>	Bestuurslid Stichting Alois	2017	N
	Commissaris Vogel's BV te Eindhoven	2010	J
	Bestuurslid VVE Hoog Elzent te Eindhoven	2021	N
	Commissaris/financier/coach in zaak van zoon te Eindhoven		N
	Lid Probus-Eindhoven-Soeterbeek		N
Rieks van den Berg <i>Penningmeester</i>	Lid Ledenraad Koninklijke Coöperatieve Nederlandse Vereniging van Makelaars	2018	J
	Bestuurslid V.v.E. De Groene Akker	2022	N
	lid Rotary Eindhoven-Welschap	2025	N
	Directeur/eigenaar DE Berghorst B.V. (holding) en werkmaatschappij AB makelaars B.V.	1995	J
	Lid Familieraad en voorzitter Centrale Familieraad Stichting Philadelphia	2023	N
Jan van Schoot <i>Bestuurslid</i>	Fellow ASML	1996	J
	Lid Advisory Board Orange Quantum Systems, Delft	2023	J
Marlise Rijks <i>bestuurslid</i>	Postdoc onderzoeker Universiteit Gen	01-02-2021	J
	Redactie Jaarboek De Zeventiende Eeuw	01-06-2021	N
	Universitair docent Vrije Universiteit Brussel	01-10-2022	J
	bestuurslid Werkgroep de Zeventiende Eeuw	01-12-2023	N
	Redactielid tijdschrift Early Modern Low Countries	01-06-2023	N
Martin van der Velden <i>Secretaris</i>	-	-	-
Jacqueline Slagter <i>Bestuurslid</i>	Jacqueline Slagter Architecten B.V.	15-11-1984	J
	Slagter Management B.V.	01-12-1984	J
	Rotary Eindhoven Noord	1990	N
Maarten Kentgens <i>directeur</i>	-		

**NEDERLANDS
STEENDRUK
DUTCH MUSEUM
OF LITHOGRAPHY**

